

OACA-
35090-1

основне академске студије архитектуре

назив предмета	приватно и јавно у стамбеној архитектури антике и средњег века		година	трећа
студијска целина	изборни предмет		семестар	5
наставник	доц. др Гордана Д. Милошевић-Јевтић	бр. каб. 232	статус	изборни
E-mail контакт	gordana.milosevic@arch. bg. ac. rs		ЕСПБ	2
учесници у настави			часови активне наставе	
			предавања:	2
сарадници	Александра Угриновић, МА		вежбе:	0
			др. облици:	0
			сам.истр.рад:	0
руководилац ЦЦ	др Александра Ђукић в. професор		остали часови:	

садржај предмета

циљ:

Упознавање студената са дефинисањем појмова стамбене архитектуре у античком периоду и средњем веку. Стил, форма, примењена конструкција и техника градње и систематизација грађа о типовима конструкције, заступљености градива и градитељског материјала у касној антици у региону, са посебним акцентом на монолитни и скелетни начин градње и примењене типове конструкционих склопова. Средњовековна кућа и успостављање концепта грађанина-домаћин. Трансформација приватног и јавног у контексту ранохришћанског двора. Епископски двор као нови центар моћи. Сечена специфична знања у области античке и средњовековне стамбене архитектуре била би од непосредне користи за разумевање потреба у пројектовању у граду и на селу.

теоријска и практична настава:

Хеленизација у уметности и архитектури, започета у другом веку пре наше ере, постаје основни оквир приватног и јавног живота у Римском царству. Социјална и историјска разноликост у организацији куће на истоку и западу сублимира јединствен развојни тип стамбене архитектуре Римске империје-домус. Овакав став и начин живота доводи до стварања интернационалне римске куће која суверено влада својим изгледом и организацијом на читавом простору Римске империје. Појам вила и палата – функција, изглед и трансформација. Током позне антике долази до трансформације односа јавно и приватно, а виле и палате постају место које више личи на приватизовани форум. Античка традиција стамбене архитектуре на Истоку, кроз византијску кућу, и њено преобликовање конструкције и простора у градску исламску кућу. Стамбена архитектура феудалног Запада и организовање јавног и приватног у једнопросторним и вишепросторним кућама. Домаћин у средњем веку и прилагођавање куће бондручном скелетном систему градње. Византијска кућа и њено преобликовање у исламску градску архитектуру. Сакрализација стамбеног простора у манстирима и епископским дворовима. Епископски двор као нови центар моћи. Утицаји античке и средњовековне куће на стамбену архитектуру ренесансе и барока. После сваке хронолошки обрађене целине предвиђени су мањи колоквијуми (два) у којима студенти анализирају одређене облике стамбене архитектуре из прошлости. Очекује се да студенти након положеног испита владају знањима из области историје и развоја стамбене архитектуре и поделе простора на јавно и приватно.

метод извођења наставе:

Наставу чине предавања типа ex cathedra према наведеним тематским јединицама. Свако предавање укључује више видова наставе од анализе анализа случаја до општих и универзалних принципа у архитектури. Интегрални део наставе су и редовне консултације са студентима у вези полагања испита, као и упознавање са основном и проширеном литературом.

основна литература:

Г. Милошевић, Становање у средњовековној Србији, Београд 1977.
П. Вен и др., Од Римског царства до 1000. године, У: Историја приватног живота 1 (ед. Ф. Аријес, Ж. Диби), Београд, 2000, Clío.
Д. Бартелими и др., Од феудалне Европе до ренесансе, У: Историја приватног живота 2 (ед. Ф. Аријес, Ж. Диби), Београд 2001, Clío.
J. C. Anderson, Roman Architecture and Society, The Johns Hopkins University Press Baltimore and London, 1977.
L. Breje, Vizantijska civilizacija, Beograd 1976.
O arhitekturi (prevod Zoja Bojić), Beograd 2009.
Vitruvius, Ten books on architecture, translation by Ingrid D. Rowland, Comentary and Illustrations by Thomas Noble Howe, Cambridge University press 1999.

ИСХОДИ

- 1 СПОСОБНОСТ ИЗРАДЕ АРХИТЕКТОНСКИХ ПРОЈЕКТА КОЈИ ЗАДОВОЉАВАЈУ ЕСТЕТСКЕ И ТЕХНИЧКЕ ЗАХТЕВЕ.
Студент ће имати способност да:
  - 1. припреми и представи пројекте објеката различите размере, сложености и типологије у разноврсним контекстима, користећи низ медија (техника), а одговарајући на дати задатак;
  - 2. разуме конструктивни и структурални склоп, стратегије заштите животне средине и регулативне (правне) захтеве који се односе на пројектовање и изградњу комплетног архитектонског пројекта;
  - 3. развије концептуални и критички приступ према архитектонским пројектима који интегрише естетске аспекте објекта и техничке захтеве изградње и потреба корисника.
- 2 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ ИСТОРИЈЕ И ТЕОРИЈЕ АРХИТЕКТУРЕ И СРОДНИХ УМЕТНОСТИ, ТЕХНОЛОГИЈА И ДРУШТВЕНИХ НАУКА.
Студент ће имати знање о:
  - 1. културној, друштвеној и интелектуалној историји, теорији и технологијама које су од значаја за пројектовање објеката;
  - 2. утицају историје и теорије на просторне, друштвене и технолошке аспекте архитектуре;
  - 3. примени одговарајућих теоријских концепата током пројектовања у студију, показујући промишљени и критички приступ.
- 3 ЗНАЊЕ О ЛИКОВНИМ УМЕТНОСТИМА КАО УТИЦАЈНИМ ЗА КВАЛИТЕТ АРХИТЕКТОНСКОГ ПРОЈЕКТА.
Студент ће имати знање о:
  - 1. томе како теорија, пракса и технологије ликовних уметности утичу на архитектонски пројекат;
  - 2. креативној примени визуелних уметности и њиховом значају и утицају на архитектуру;
  - 3. креативној примени сличних радова у процесу пројектовања у студију, у смислу њихове концептуализације и репрезентације.
- 4 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О УРБАНИСТИЧКОМ ПРОЈЕКТОВАЊУ, ПЛАНИРАЊУ И ВЕШТИНАМА УКЉУЧЕНИМ У ПЛАНСКИ ПРОЦЕС.
Студент ће имати знање о:
  - 1. теоријама урбанистичког пројектовања и планирању заједница;
  - 2. утицајима пројектовања и развоја градова у прошлом и садашњем времену на савремено изграђену средину;
  - 3. актуелној планској политици и законодавству којима се контролише изградња, укључујући и социјалне, економске и аспекте заштите животне средине и њихов значај за планирање развоја.
- 5 РАЗУМЕВАЊЕ ОДНОСА ИЗМЕЂУ ЧОВЕКА И ОБЈЕКТА И ИЗМЕЂУ ОБЈЕКТА И ЊИХОВОГ ОКРУЖЕЊА, И ПОТРЕБЕ ДА СЕ ОБЈЕКАТ И ПРОСТОРИ ИЗМЕЂУ ОДНОСЕ ПРЕМА ЉУДСКИМ ПОТРЕБАМА И МЕРИ.
Студент ће имати разумевање о:
  - 1. потребама и тежњама корисника објеката;
  - 2. утицајима објеката на животну средину и премисама одрживог пројектовања;
  - 3. начину на који ће се објекти уклопити у своје локалне контексте.
- 6 РАЗУМЕВАЊЕ АРХИТЕКТОНСКЕ ПРОФЕСИЈЕ И УЛОГЕ АРХИТЕКТЕ У ДРУШТВУ, ПОСЕБНО У ПРИПРЕМИ ПРОЈЕКТА КОЈИ УЗИМАЈУ У ОБЗИР СОЦИЈАЛНЕ ФАКТОРЕ.
Студент ће имати разумевање о:
  - 1. природи професионализма и обавезама и одговорностима архитеката према клијентима, корисницима објеката, ивођачима грађевинских радова, професионалним сарадницима и ширем друштву;
  - 2. улози архитекте у пројектантском тиму и грађевинској индустрији, препознавајући важност текућих метода и трендова у обликовању грађене средине;
  - 3. могућем утицају пројеката за изградњу на постојеће и будуће заједнице.
- 7 РАЗУМЕВАЊЕ МЕТОДА ИСТРАЖИВАЊА И ПРИПРЕМЕ ПРОЈЕКТНИХ ЗАДАТАКА ЗА АРХИТЕКТОНСКИ ПРОЈЕКАТ.
Студент ће имати разумевање о:
  - 1. потреби да се критички испитају примери који су функционално, организационо и технолошки релевантни за постављени пројектни задатак;
  - 2. потреби да се процене и припреме пројектни задаци различитих размера и типологија, да се дефинишу захтеви клијента и корисника и њихова прилагодљивост локацији и контексту;
  - 3. доприносима архитеката и професионалних сарадника у формулисању пројектног задатка и истраживачких метода потребних за припрему задатка.
- 8 РАЗУМЕВАЊЕ КОНСТРУКТИВНИХ СИСТЕМА, ГРАЂЕВИНСКЕ И КОНСТРУКТОРСКЕ ПРОБЛЕМАТИКЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА АРХИТЕКТОНСКО ПРОЈЕКТОВАЊЕ.
Студент ће имати разумевање о:
  - 1. истраживању, критичкој процени и избору алтернативног конструктивног, грађевинског решења, као и решења материјализације у складу са архитектонским пројектом;
  - 2. стратегијама за изградњу објеката и способности да се интегрише знање о конструктивним принципима и грађевинским техникама;
  - 3. физичким особинама и карактеристикама грађевинских материјала, компонената и системима, као и утицајима ових одлука на животну средину.
- 9 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О ФИЗИЧКИМ ПРОБЛЕМИМА, ТЕХНОЛОГИЈАМА И ФУНКЦИЈИ ОБЈЕКТА У ЦИЉУ ОБЕЗБЕЂЕЊА УНУТРАШЊЕГ КОМФОРА И ЗАШТИЂЕНОСТИ.
Студент ће имати знање о:
  - 1. принципима пројектовања оптималних визуелних, термалних и акустичних амбијената;
  - 2. системима за постизање комфора околине према принципима одрживог развоја;
  - 3. стратегијама за пројектовање инфраструктуралних мрежа објеката (водовод и канализација, електроинсталције и друго) и способности да се оне интегришу у архитектонски пројекат.

10 НЕОПХОДНЕ ПРОЈЕКТАНТСКЕ ВЕШТИНЕ КАКО БИ СЕ ИСПУНИЛИ ЗАХТЕВИ КОРИСНИКА У ОКВИРИМА ФИНАНСИЈСКИХ ОГРАНИЧЕЊА И ГРАЂЕВИНСКИХ ПРОПИСА.

Студент ће имати вештине да:

- 1. критички испита финансијске факторе у зависности од могуће типологије објекта, конструктивног система и избора спецификација и њихов утицај на архитектонски пројекат;
- 2. разуме механизме контролисања трошкова током израде пројекта;
- 3. изради пројекат који ће испуњавати услове корисника и бити у складу са правном регулативом, одговарајућим стандардима перформанси материјала и захтевима у вези са здрављем и безбедношћу корисника.

11 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О ПРОИЗВОДЊИ, ОРГАНИЗАЦИЈИ, РЕГУЛАТИВИ И ПРОЦЕДУРАМА КОЈИМА СЕ ПРОЈЕКАТ СПРОВОДИ У ИЗГРАЂЕНИ ОБЈЕКАТ ИЛИ ПЛАН ИНТЕГРИШЕ У ЦЕЛОКУПНИ ПЛАНСКИ СИСТЕМ.

Студент ће имати знање о:

- 1. основним правним, професионалним и законским одговорностима архитекте, о организацији, правилима и процедурама које се користе у преговарању и одобравању архитектонских пројеката, укључујући земљишне законе, контролу и правила изградње и прописе о здрављу и безбедности;
- 2. Професионалним међу-односима појединаца и организација које учествују у набављању и изради архитектонских пројеката и како су они дефинисани у уговорним и организационим структурама;
- 3. Основним теоријама управљања и принципима пословања који се односе на вођење архитектонског пројекта и праксе, препознавајући текуће и надлазеће трендове у грађевинској индустрији.

остали исходи

оцењивање

Унети све облике оцењивања обухваћене предиспитним обавезама и завршним испитом. У структури укупне оцене на предмету предиспитне обавезе се вреднују са најмање 30, а највише 70 поена. Укупан број поена је 100.

предиспитне обавезе		завршни испит	
активност у току предавања	10	писмени део	50
колоквијуми	30	усмени део	10

термински план

недеља	датум	опис тематских јединица
1	19. 09. 2016.	Уводно предавање. Упознавање студената са методологијом рада на предмету Приватно и јавно у стамбеној архитектури антике и средњег века
2	26. 09. 2016.	Приватни и јавни живот у античко доба. Становање у античко доба. Процес формирања куће и становања.
3	03. 10. 2016.	Социјализација и историјска разноликост и стварање универзалних идеја у стамбеној архитектури. Кућа - Вила - Палата
4	10. 10. 2016.	О планирању града и подизању јавних зграда. "... Куће ће бити правилно планиране, ако се на првом месту пази на то у којим се крајевима или у којим климатским зонама оне граде ..." ("... Витрувије)
5	17. 10. 2016.	Позна антика и трансформација односа јавно и приватно. Виле и палате и места приватизованог форума. Становање у функцији стварања идеолошких порука у архитектури
6	24. 10. 2016.	Сакрализација делова стамбеног простора. <i>Damnatio</i> у архитектури позне антике и реафирмација прошлости у пропагдне сврхе.
7	31. 10. 2016.	Колоквијум
8	07. 11. 2016.	Домаћин у средњем веку.
9	14. 11. 2016.	Кућа и палата у средњем веку на простору западне Европе
10	21. 11. 2016.	Византијска кућа и преобликовање конструкције и простора у градску исламску кућу.
11	28. 11. 2016.	Епископски двор као нови центар моћи. Манастири. Самостани. Текије.
12	05. 12. 2016.	Утицаји античке и средњовековне куће на стамбену архитектуру ренесансе и барока. Рађање ренесансних теорија архитектуре – веза са идејама Витрувија
13	12. 12. 2016.	Колоквијум
14	19. 12. 2016.	"...Образовање архитекта мора да се састоји из више наука и различитих знања..." (Витрувије)
15	26. 12. 2016.	Избор теме за завршни рад